

Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse
(Association of Councils of State and Supreme Administrative Jurisdictions of the
European Union, ACA-Europe)

aastakoosolek
25. – 26. juuni 2012
Hispaania, Madrid

Ivo Pilving, halduskolleegiumi kohtunik

Marelle Leppik, kohtupraktika analüütik

25.-26. juunil 2012 kogunesid Madridis Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse kutsel organisatsiooni liikmete esindajad 23. korralisele aastakoosolekule. Aastakoosolek koosneb traditsiooniliselt kahest osast, milleks on seminari vormis kohtumise teema arutamine ning peaassamblee koosolek, kus võetakse vastu organisatsiooni igapäevaseks tegevuseks olulisi otsuseid.

Seminari teemaks oli Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EL harta) rakendamine. EL harta kuulutati välja 2000. aastal Euroopa Ülemnõukogu kohtumisel Nice'is.¹ 2007. aastal EL hartat muudeti.² Lissaboni lepingu jõustumisega 1. detsembril 2009 sai EL harta Euroopa Liidu aluslepingutega samaväärse õigusjõu. Viimane on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (*TEU – the Treaty on the European Union*) artikli 6 lõikes 1.

Liikmesriikide kohtute jaoks tähendab see, et EL hartat peab kohaldama vaidluste lahendamisel, kui tingimused selle kohaldamiseks on täidetud. Selleks et saada paremat ülevaadet EL harta kohaldamise tagajärgedest ja selle tõlgendamisest, otsustas ühendus käsitleda antud teemat ühenduse kohtumisel Madridis.

Kohtumisel osalemise eesmärgiks oli vahetada informatsiooni ja kogemusi seoses EL harta rakendamisega praktikas. Selleks olid ette valmistatud vastused Hollandi riiginõukogu koostanud küsimustikule. (Riigikohtu vastused on avaldatud ühenduse kodulehel: http://www.aca-europe.eu/en/colloquiums/colloq_en_23.html.)

EL harta teemalisel seminaril keskenduti järgmistele küsimustele: millistel juhtudel peavad riiklikud halduskohtud tuvastama kooskõla EL hartaga, milliste meetoditega peab EL hartas sätestatud erinevaid õigusi ja põhimõtteid tõlgendama ning mis on nende õiguste ja põhimõtete sisu.

Riigikohus (seisuga 25. juuni 2012) on EL hartat kasutanud 14 kohtuasjas: 1 kriminaalasi, 2 tsiviilasja, 9 haldusasia (neist kahes tekkis põhiseaduslikkuse järelevalve küsimus) ja 2 põhiseaduslikkuse järelevalve asja (õiguskantsleri taotluse alusel). Seega on teistest enam kasutatud EL hartat haldusasjade lahendamisel. Kõige varasem Riigikohtu EL harta kohaldamise otsus pärineb aastast 2003, mil Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium kujundas seisukoha, et PS §-st 14 tuleneb isiku õigus heale haldusele. Kõige enam on viidatud EL harta artiklitele 41 (õigus heale haldusele) ja 47 (õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele). Seega on hartat rakendatud muudest küsimustest enam menetlusõiguste kaitse tagamisel.

¹ EÜT C 364, 18. detsember 2000.

² ELT C 303, 14. detsember 2007. EL harta 2007. a redaktsioon avaldati uuesti Euroopa Liidu Teatajas, ELT C 83, 30. märts 2010.